

**لایحه جدید قانون آیین دادرسی
کیفری در رابطه با حقوق متهمین**

حجتا... شیرزادی

سرشناسه	: شیرزادی، حجت‌الله، ۱۳۵۱ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: لایحه جدید قانون آیین دادرسی کیفری در رابطه با حقوق متهمین / حجت‌الله شیرزادی.
مشخصات نشر	: ایلام: نگارستان غرب، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۸۹ ص.
شابک	: 978-600-8357-76-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آیین دادرسی جزایی -- ایران
موضوع	: Criminal procedure -- Iran
موضوع	: حقوق مدنی -- ایران
موضوع	: Iran -- Civil rights
موضوع	: آیین دادرسی (فقه)
موضوع	: (Procedure Islamic Law)
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۲۰۰۵/۴۰۰۰ KMH
رده بندی دیوبنی	: ۳۴۵/۵۵۰۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۱۵۲۵۳

نام کتاب: **لایحه جدید قانون آیین دادرسی کیفری در رابطه با حقوق متهمین**

مولف: **حجت‌الله شیرزادی**

چاپ و لیتوگرافی: **چاپ عرفان**

طرح جلد و صفحه آرایی: **ابراهیم کرمانیان**

چاپ اول: **۱۳۹۶**

شمارگان: **۱۰۰۰**

شابک: **۹۷۸-۶۰۰-۸۳۵۷-۷۶-۶**

قیمت: **۱۷,۰۰۰ تومان**

آدرس مرکز پخش: **تهران میدان انقلاب ابتدای آزادی - جنب بانک سینا - بازار بزرگ انقلاب پلاک ۱۰**

تلفن: **۶۶۹۰۸۹۰۴**

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۵..... پیشگفتار:

۶..... مقدمه:

فصل اول

۱۱..... مقدمه:

۱۳..... خواستگاه حقوقی متهم در اندیشه اسلامی:

۱۳..... حقوق متهم در قوانین موحد:

۱۳..... حق آزادی:

۱۵..... ممنوعیت سلب خودسرانه آزادی:

۱۷..... حق سکوت:

۲۰..... ممنوعیت اقرار اجباری:

۲۲..... حق برخورداری از تسهیلات و زمان کافر برای تهیه دفاعه:

۲۲..... حق دسترسی به اطلاعات:

۲۳..... حق آگاه شدن از اتهامات:

۲۴..... حق برخورداری از مترجم:

۲۵..... حقوق متهم در مرحله رسیدگی در دادگاه:

۲۷..... حقوق متهمین در دوره جمهوری اسلامی:

فصل دوم

۳۳..... مقدمه:

۳۳..... توسعه حقوق شهروندی و حفظ حقوق متهم در همه مراحل رسیدگی:

۳۵..... تعریف ضابطین:

۳۵..... تقسیم‌بندی ضابطان:

۳۶..... بخش یک: ایجاد و تشکیل پلیس در مورد افراد خاص:

۳۷..... بخش دو: بازدید سرزده دادستان از مراجع تحقیقات:

۳۷..... بخش سه: مدت انجام دستورات مقام قضایی:

۳۸..... بخش چهار: اعتبار گزارش ضابطان:

۳۸..... بخش پنجم: دستگیری متهم در خارج از وقت اداری:

۳۹..... بخش ششم: حق داشتن وکیل در کلانتری:

۴۲..... بخش هفتم: اقداماتی جهت مطلع کردن خانواده متهم از تحت نظر بودن وی:

- بخش هشتم: حق درخواست متهم برای معاینه شدن توسط پزشک ۴۳
- بخش نهم: حق اطلاع از حقوق ۴۳
- بخش دهم: ضمانت اجرا ۴۴

فصل سوم

- مقدمه: ۴۹
- مرجع صدور قرار بازداشت موقت: ۵۰
- موارد صدور قرار بازداشت موقت: ۵۲
- موارد بازداشت موقت: ۵۴
- موارد اجبار بازداشت موقت: ۵۴
- موارد اجبار بازداشت موقت: ۵۶
- قرار بازداشت موقت اختیاری: ۵۸
- قرار بازداشت احتیاطی اجباری: ۶۰
- بازداشت موقت اختیاری یا اجباری: ۶۰
- بررسی قرار بازداشت موقت اجباری در آیین جدید: ۶۱
- موارد اعتراض به قرار بازداشت موقت: ۶۴
- جبران خسارت زیان دیده: ۶۷
- ضمانت اجرای بازداشت غیرقانونی: ۶۸
- میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی مصوب ۱۶ دسامبر ۱۹۶۶ ۷۱
- ماده نهم: ۷۲

فصل چهارم

- ماحصل ۷۷
- باب اول (کلیات) ۷۹
- باب دوم (کشف جرم و تحقیقات مقدماتی) ۸۰
- باب سوم (دادگاه‌های کیفری، رسیدگی و صدور رأی) ۸۴
- باب چهارم (اعتراض به آراء) ۸۵
- باب پنجم (اجرای احکام کیفری) ۸۵
- باب ششم (هزینه دادرسی و سایر مقررات) ۸۶
- منابع و مأخذ ۸۷

پیشگفتار:

امروزه تطابق قوانین موضوعه کشور با شریعت اسلامی و قوانین بین‌الملل در زمینه آزادی‌های شهروندی و حقوق متهمین از مهمترین زمینه‌هایی است که در رابطه با وضع قوانین کشور مدنظر قرار داشته است. به همین منظور، قانونگذار در کشور با طرح لایحه جدید قانون آیین دادرسی کیفری و طرح نوآوری‌هایی در زمینه متهمین، سعی داشته بیش از پیش در کاهش نقصان‌های قوانین سابق و ایجاد زمینه کاهش تبعات برخورد با متهمین بی‌گناه حفظ شأن اجتماعی آنان، جادرت ورزد. بنابر اهمیت موضوع، این تحقیق به بررسی لایحه جدید قانون آیین دادرسی کیفری و نوآوری‌های آن در رابطه با حقوق متهمین پرداخته است. نتایج نشان داده شده است که از نوآوری‌های این لایحه می‌توان به احضار و تحقیق از متهم، شهود و مطلعان و نیز به افزایش اختیار در جرایم تعزیری و بازدارنده، چنانچه شاکی وجود نداشته یا گذشت نموده باشد، در صورتی که آن سابقه محکومیت مؤثر کیفری و تحت شرایطی، برای یکبار از تعقیب متهم خودداری و قرار ترک تعقیب صادر نماید.

مقدمه:

مقام والای انسان و رعایت آزادی و حقوق بشر از دیرباز مورد توجه بوده و بشر همواره جهت استیفای حقوق انسانی خود تلاش نموده است. لازمه وصول به اهداف عالی انسانی در گروهی تضمین امنیت جامعه بشری است که خود دارای ارکان مختلفی بوده که بدون شک، امنیت قضایی از ارکان مهم آن می‌باشد.

ایجاد امنیت قضایی در یک جامعه پیشرفته، محتاج قوانینی است که محتوای آن با معیارهای سنجیده شده شایستگی و توان پاسداری از نظم جامعه را داشته باشد، از طرفی اهمیت آیین دادرسی کیفری بر صاحبان امران و به ویژه بر حقوقدانان کیفری پوشیده نیست تا آنجا که گفته‌اند چنانچه به دستور نانه اخته گام نهید و مشتاق آگاهی از حقوق و آزادی‌های فردی و ارزش و اعتباری که جامعه برای آن قائل است باشید، کافی است به قانون آیین دادرسی کیفری آن کشور مراجعه نمایید. (موحد: ۱۳۵۱)

از بدو تأسیس و شکل‌گیری نظام‌های کیفری در سراسر دنیا، با توجه به وقوع رخدادهای ارتكابی با محدوده شدت کم و زیاد، همواره برخورد با عوامل این هنجارشکنی‌ها در قالب اقدامات تأدیب مورد ملاک بوده است.

روند روبه رشد بلوغ قضایی در سطح دنیا و رویکرد بسیار، در کشورها به آزادی‌های مدنی شهروندان و حفظ شأن و کرامت افراد سبب وضع قوانین مشعصی در رابطه با متهمین جرایم مختلف شده است که با سیر تکامل جوامع بشری و پرنقص شدن ماهد حقوق بشر و حقوق شهروندی، در قوانین موضوعه کشورهای مختلف، ماهیت حقوق متهمین مجدداً تعریف و با لحاظ مواد و بندها و تبصره‌هایی، حقوق متهمین پرونده‌های جنایی و کیفری و حتی حقوقی مورد بازبینی قرار گرفت و با قانون‌گذاران با اعمال حقوق محتوم شهروندی و مدنی برای متهمین، چه به لحاظ برخورداری از قوانینی نظیر اختیار کردن وکیل و آزادی مشروط تا تعیین مدت زمان حداکثری توقیف یا حقوق متهمین، گام مهمی در راستای تعالی سیستم قضایی برداشته شده است.

در حقیقت، آزادی‌های همواره مورد بحث در بین صاحب‌نظران قضایی و اجتماعی بوده است. در آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۷۸ موارد و بندهایی در رابطه با قرار حقوق متهمین اجباری متناسب با جرایم ارتكایی توسط قانونگذار لحاظ شده که با توجه به شرایط جامعه، شمولیت جرایم جدید و میزان شدت جرم در لایحه جدید کیفری مواردی به منظور برطرف شدن نقص‌های قبلی از جمله تقلیل و حذف خسارت مادی و آسیب روحی متهم و خانواده وی، کاهش تأثیر در پیش داوری توسط قضات، لحاظ حق آزادی‌های فردی و... شده است.

در قوانین موضوعه کشور بخصوص آئین دادرسی کیفری و لایحه جدید آن، با عنایت به مبنا قرار داده شدن شرکات اسلامی در قوانین موضوعه و درک قانون‌گذار از سطح آزادی‌های اجتماعی و قانونی افراد و تکریم شخصیت و حفظ آبروی متهمین، قانون مجازات اسلامی با رعایت بندها و تبصره‌هایی اقدام به تریف و رعایت موضوعیت حقوق متهمین به منظور اعمال در سیستم قضایی کشور نموده است.

مع‌الوصف، وجود برخی نواقص و ابهامات در مسیر اجرای حقوق متهمین و اشکالات وارد شده به آن از سوی مراجع، با تصویب لایحه جدید قانون آیین دادرسی کیفری، بسیاری از مسائل و مشکلات مرتبط با قانون قبلی مورد لحاظ قرار گرفته و با نوآوری‌های جدید در این لایحه، حقوق متهمین وقایع کیفری و جزایی بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است.

با این تفاسیر، این تحقیق با توجه به اهمیت موضوع حقوق متهمین در کشور از منظر قوانین بین‌المللی و داخلی و اهمیت تکریم شخصیت و آبروی مسلمین از منظر شرعی و اسلامی، و نیز تبیین نوآوری‌های لایحه جدید در رابطه با حقوق متهمین در لایحه جدید قانون آیین دادرسی کیفری، سعی داشته به بررسی ابعاد موضوع پرداخته و ضمن تبیین نوآوری‌های جدید، به بررسی کاربرد آنها در سیستم قضایی بپردازد.